

[Finansministeren.]

Jeg helt indforstået med, at vi gør, og jeg tror, det vil være meget, meget nyttigt.

Nu sagde hr. Bernhard Baunsgaard, at vi ikke skulle bestemme, om kommunerne må oprette Kommunedata eller et andet datasystem. Jeg kan jeg i og for sig godt tilslutte mig, at det bestemmer kommunerne selv. Men når nu kommunernes formand kommer og siger til os, at man har opbygget to alt for store datasystemer, her i landet, som overlapper hinanden, kan det vel ikke være urimeligt at sige: ja men hvem er det så, der har opbygget noget ved siden af noget, der var der i forvejen? Jeg synes, det må være rimeligt, at en sådan betragtning kommer til at indgå i folketingets overvejelser. Det er jo ikke sådan, at kommunerne er fuldstændig uden for folketingets virkeområde. På adskillige andre felter er vi nødt til at overveje forbindelsen mellem staten og kommunerne.

Jeg vil altså gerne have slået fast, at jeg bestemt ikke er imod, at vi optager drøftelser vedrørende det nuværende systems fordeling på stat og kommune; der kan godt være punkter, hvor man skal lave en ændret fordeling. Men at man skulle kunne få et forbedret kildeskattesystem ved at sige, at nu skal det hele smides over til kommunerne, tror jeg overhovedet ikke på.

Med hensyn til hovedspørgsmålet om pengeinstitutterne forstår jeg stadig væk ikke hr. Jens Foged, som bliver ved med at stå heroppe og sige, at finansministeren må da kunne forstå osv. Det udvalg er jo nedsat, det arbejder allerede!

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. [af Jens Foged m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 106) findes i tillæg A. sp. 2229, fremsættelsen i tidenden sp. 1440).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Finansministeren (Grünbaum): Det lovforslag, som medlemmer af partiets venstre og det konservative folkeparti her har fremsat, går ud på, at der ikke skal betales særlig indkomstskat af fortjeneste på fast ejendom, når denne fortjeneste skyldes, at skatteyderen har fået en erstatnings- eller forsikringssum, enten fordi der er sket skade på ejendommen, eller fordi den er eksproprieret.

Samtidig stilles der forslag om en vis begrænsning af afskrivningsmulighederne i tilfælde, hvor skatteyderen genopfører ejendommen eller anskaffer en anden ejendom i stedet for den, der har lidt skade eller er blevet eksproprieret.

Ved den lovændring, der gennemførtes i juni i år, blev det som bekendt bestemt, at den særlige indkomstbeskatning også skal gælde i ekspropriations- og skadestilfældene. I sammenhæng hermed, men også i sammenhæng med de ændringer, der i øvrigt blev gennemført dengang, indførte vi den særlige henstandsordning i lovens § 7 B. Hovedbestemmelsen går ud på, at der kan ydes henstand med betalingen af skatten, når omstændighederne og herunder navnlig hensynet til en videreførelse af erhvervsvirksomheden taler for at give henstand. Denne henstandsregel gælder i alle tilfælde, hvor en fortjeneste på fast ejendom skal beskattes efter lovens § 2, nr. 13. Reglerne gælder altså både ved frivilligt salg, ved ekspropriation og hvor fortjenesten hidrører fra en skadeserstatning.

Da henstandsreglerne blev gennemført, blev det dog tilkendegivet i bemærkningerne til det pågældende ændringsforslag, at det var hensigten at tage særlig hensyn til skadestilfældene. I bemærkningerne herom udtales:

„Hvor den særlige indkomst hidrører fra en forsikrings- eller erstatningssum for

[Finansministeren.]

brand eller anden skade, er det hensigten at tage særligt hensyn hertil, når der er tale om en ejendom, der indgår i driften af en erhvervsvirksomhed. I så fald skal der kunne gives afdragsfri henstand, indtil skatteyderen måtte afhænde den genanskaffede (genopførte) ejendom.“

Denne udtalelse i bemærkningerne skal sammenholdes med en udtalelse fra udvalget om, at udvalget og finansministeren var enige om den forudsætning for at gennemføre denne særlig lempelige henstandsordning, at en ændring af afskrivningsreglerne skulle søges gennemført snarest. Jeg tror, det er bedst at citere ordret, hvad der stod herom i betænkningen. Der stod følgende:

„Udvalget er med finansministeren enig i, at gennemførelsen af en særlig lempelig henstandsordning, for så vidt angår den særlige indkomstskat, der pålignes i forbindelse med udbetaling af brand- og anden skadeserstatning for driftsbygninger i en erhvervsvirksomhed, må have til forudsætning, at der snarest søges gennemført en ændring af afskrivningsreglerne. Såfremt det er teknisk muligt, skal det herved fastslås, at den skattepligtige ikke som følge af udbetaling af forsikrings- eller erstatningssummen med påfølgende genanskaffelse af ny bygning får forøget sit afskrivningsgrundlag.“

Det var altså klart, at det var et problem, som vi skulle vende tilbage til.

I finansministeriet har vi undersøgt de tekniske muligheder for at gennemføre en ordning, hvorefter skatteyderen ikke får sit afskrivningsgrundlag forøget, når han foretager genopførelse eller genanskaffelse efter at have fået erstatning for brand eller anden skade på driftsbygninger i en erhvervsvirksomhed. Det er ligeledes i overensstemmelse med udtalelsen i betænkningen, når vi har regnet med, at dette alene skulle knyttes til de tilfælde, hvor skatteyderen ansøger om og får bevilget en særlig lempelig henstandsordning, fordi det er brand eller anden skade, der har udløst beskatningen.

I modsætning til forslagsstillerne har jeg derfor ikke forestillet mig, at ekspropriationstilfældene skulle inddrages i disse overvejelser. Ekspropriation er slet ikke nævnt i udtalelsen i betænkningen, og hvis det havde været nævnt, ville jeg ikke være gået

med til, at udtalelsen kom til at stå som noget, der var enighed om mellem udvalget og finansministeren. Jeg var og er fremdeles af den opfattelse, at det vil være forkert at tage særligt hensyn til ekspropriationstilfældene. Der skal naturligvis kunne gives henstand i disse tilfælde på samme betingelser som ved frivilligt salg, men det vil føre til skævheder og forvridninger, hvis man går videre. Når det offentlige ønsker at erhverve en ejendom til et formål, der giver ret til ekspropriation, er det meget ofte den mest praktiske og rimelige løsning for begge parter, at man forhandler sig til rette om en frivillig ordning, således at en formelig ekspropriation undgås. Det er på den måde, mangfoldige fornuftige ejere bærer sig ad, og de kunne med rette klage over en urimelig forskelsbehandling, hvis de fik en ringere skattemæssig stilling end de ejere, der ikke forhandlede sig til rette, med det resultat at der skete ekspropriation. Vi ville netop få en sådan forskelsbehandling, hvis det foreliggende lovforslag fra venstre og konservative om skattefrihed ved ekspropriation blev gennemført.

For ekspropriationstilfældenes vedkommende må jeg derfor blankt afvise det foreliggende lovforslag.

Så er der skadestilfældene, og her er vi i hvert fald inden for det område, som udvalget og finansministeren var enige om at vende tilbage til. Jeg synes derfor, at det vil være både rimeligt og fornuftigt, at vi drøfter skadestilfældene nærmere under den udvalgsbehandling, som jeg går ud fra vi skal have. Hermed har jeg naturligvis på ingen måde sagt, at jeg vil kunne tiltræde netop den løsning, forslagsstillerne går ind for ved skadestilfældene. Jeg kan sige, at vi i finansministeriet og skattedepartementet har arbejdet meget med disse problemer og med afskrivningsreglerne, og det har vist sig, at det er teknisk meget vanskeligt at gennemføre den ordning, vi havde i tankerne, da det pågældende afsnit blev skrevet i sin tid.

Der er én ting, som falder i øjnene ved lovforslaget, og det er, at den skatteyder, der genopfører bygningen, efter venstres og konservatives forslag vil blive ringere stillet end den, der ikke gør det. Den, der ikke genopfører bygningen, vil efter forslaget få fuld skattefrihed, mens den, der gen-

[Finansministeren.]

opfører bygningen, skal tage det ekstra afsavn, at han skal foretage et fradrag. Han kan ikke afskrive så meget og bliver derved ringere stillet end den mand, der slet ikke genopfører. Det er en oplagt urimelighed og forskelsbehandling af disse to tilfælde.

Jeg mener, at vi i forvejen har strakt os meget vidt med den nuværende ordning. Hvis man så oven i købet undlader at gennemføre den stramning af afskrivningerne, som udvalget var inde på, og som det altså efter skattedepartementets undersøgelser har vist sig meget vanskeligt rent teknisk-administrativt at gennemføre, så har man en meget væsentligt bedre situation end den vi mente forelå, da vi sidste gang behandlede sagen. Det synes jeg også man lige skal være opmærksom på. Men vi kan jo se nærmere på det i udvalget, for der er en række tekniske problemer her, som jeg ikke skal trætte folketinget med nu.

Jeg tror, jeg vil nøjes med til afslutning at gentage, at for ekspropriationstilfældenes vedkommende mener jeg ikke, vi på nogen måde kan gå ind for lovforslaget, men at vi for skadestilfældenes vedkommende er vilige til at drøfte det nærmere i folketingets skatteudvalg for at se, om vi eventuelt kan finde en bedre løsning end den, vi har i øjeblikket.

Hans Lund: Der er ingen grund for mig til at gentage, hvad finansministeren har sagt. Finansministeren har givet udtryk for, hvad vi fra socialdemokratisk side mener om det lovforslag, der foreligger. Jeg er klar over, at vi i skatteudvalget kommer til at drøfte tingene, og at der dér bliver rig lejlighed til udveksle erfaringer og meninger om sagen.

Men jeg kan ikke lade være med at sige, at jeg ville ønske, vi kunne komme dertil, at vi lod være med at lave om på vores skatte-lovgivning ustandselig. Er der en lov, der er blevet mishandlet igennem tiderne, så er det loven om særlig indkomstskat. Jeg ved godt, at den er ubehagelig for visse borgere, men den er jo retfærdig i sin konsekvens, fordi den først og fremmest rammer de arbejdsfrie indtægter. Jeg synes, vi skal være lidt forsigtige her i folketinget med ustandselig at lave om på loven. Det giver en frygtelig usikkerhed for borgerne, og det giver en dyr og måske navnlig en vanskelig admi-

nistration med at behandle skatteborgerne efter den til enhver tid gældende lovgivning. Jeg vil bede om, at man tager det under overvejelse, når man i fremtiden kommer med lovforslag på dette område.

Juul-Madsen: Må jeg indledningsvis sige, at jeg er helt enig med hr. Hans Lund i, at en af de store fejl, folketinget begår — og heri vil befolkningen være helt enig med hr. Hans Lund — dels er, at vi laver for mange love, dels alt for ofte laver om på dem. I det synspunkt kan hr. Hans Lund og jeg godt forenes.

Men når det konservative folkeparti og venstre i denne forbindelse kommer med forslag om at ændre en lov, som blev vedtaget i forsommeren 1972, men som ikke er trådt i kraft endnu, er grunden den ganske enkle, at vi i forbindelse med denne generelle skærpeelse af lov om særlig indkomst, det man populært kalder kapitalvindings-skat, simpelt hen var udsat for hastværksarbejde, udsat for at en lovgivning blev presset igennem på meget kort tid, og at der blev indført bestemmelser, hvis konsekvenser simpelt hen ikke var helt klarlagt, da loven blev gennemført. Derfor må man fra regeringens side undskylde oppositionen, når den kommer tilbage til problemerne for i hvert fald at få belyst og klarlagt de ting, der var uoplyst eller ikke klarlagt, da loven blev gennemført.

Jeg må også gøre opmærksom på, at det var med et meget beskedent flertal, man overhovedet kunne gennemføre lovforslaget i foråret. Ikke alene venstre og det konservative folkeparti, men også det radikale venstre stemte imod, så det flertal man havde den 12. juni var så beskedent, som det overhovedet kunne tåle at være.

Jeg skal lade hele spørgsmålet om lovforslaget i foråret ligge og alene holde mig til de ting, som det konservative folkeparti og venstre nu tager op. Herom vil jeg gerne sige, at det forekom det konservative folkeparti særlig urimeligt, at man inddrog forsikringssummer, udbetalt i forbindelse med ekspropriation, herunder fredningserstatninger, og skadeserstatninger til brug ved genopbygning efter brand, under beskatning. Vi fik i udvalget slet ikke tid til f. eks. at belyse problemerne omkring fredningserstatningerne her i landet. Jeg kan som medlem

[Juil-Madsen.]

af overfredningsnævnet sige — det ærede medlem hr. Horn er ikke til stede, men jeg tror han ville være enig med mig — at det har været en stor lettelse for fredningsmyndighederne, både de lokale fredningsnævn, overfredningsnævnet og taksationsmyndighederne, at man i nogle år har kunnet arbejde med et grundlag, hvorefter man kunne fastlægge erstatninger uden direkte eller indirekte at skulle tage hensyn til problemet særlig indkomst. Navnlig i forbindelse med fredninger, hvor man tager dispositionsretten fra en ejendom og så i øvrigt overlader til ejeren at klare sig på de givne vilkår, og hvor man i henhold til den gældende lov kun kan tilbyde meget små erstatninger, var det i hvert tilfælde rimeligt, om vi fik belyst hele beregningsgrundlaget i forbindelse med særlig indkomst ved erstatning for fredning. Så vidt jeg har forstået, stiller dette beregningsgrundlag dem, der modtager en sådan erstatning, særdeles ugunstigt.

Men jeg skal ikke lægge skjul på, at det, der først og fremmest har fået os til at fremsætte et lovforslag som det, vi i dag skal diskutere, er problemerne i forbindelse med beskatning af brandtomten. Her synes jeg lige, jeg vil nævne forhistorien, både for så vidt angår beskatning ved ekspropriation og beskatning af brand. I 1960 indførte man en sådan beskatning, men den virkede urimeligt, navnlig i tilfælde, hvor der var tale om brand. Jeg har selv haft den tvivlsomme fornøjelse at rejse flere sager i denne sal i forbindelse med urimeligheder som følge af beskatning efter brand. Disse og mange andre sager førte til, at den daværende finansminister, Poul Hansen, i 1965 ændrede loven, således at man fritog for beskatning ved genanskaffelse og/eller genopførelse af en nedbrændt ejendom i forbindelse med ekspropriation, hvis man f. eks. genanskaffede et stykke jord svarende til det, der var blevet eksproprieret.

Men det gav en masse administrative vanskeligheder, og på sin vis er alt dette besvær overflødigt, for hvis man i denne tilværelse erhverver sig fast ejendom, hvad enten det er ved opbygning af virksomhed, ved køb af virksomhed eller værdier i form af, at man får eksproprieret nogle ting og genanskaffer, er forholdet jo det, at til sin

tid, når man sælger det eller et dødsbo skal gøres op, kommer kapitalvindingsskatten under alle omstændigheder ind i billedet.

Det førte til, at man i 1968 fritog de objekter, jeg her har nævnt, fuldstændig for særlig indkomstskat, når der var tale om ekspropriationer, fredningserstatninger og brandskade. Man genindførte så i foråret 1972 bestemmelserne om, at disse objekter skal beskattes, men gjorde det ved at komme med en skærpet lovgivning, som på en lang række områder i øvrigt har filtrede tråde, der endnu ikke er redet ud.

Her vil jeg gerne vende tilbage til det ærede medlem hr. Hans Lund, som sagde, at man ikke skulle ændre loven alt for tit. Denne lovgivning har man siden 1960 gang på gang ændret; man har kørt en karruseltur og er endt, hvor man begyndte, blot på et skærpet grundlag, og det finder det konservative folkeparti ikke rimeligt.

Jeg vil gerne sige, at beskatning i forbindelse med udbetaling af forsikringssummer jo ikke blot rammer erhvervsvirksomheder, landbrug, fabrikker og anden form for erhvervsvirksomhed, men også beboelsesejendomme, hvis det tilliggende areal er over 1.400 m². Den rammer også parcelhuse på grunde under 1.400 m², hvis værdien af grundarealet overstiger halvdelen af den samlede vurdering af den pågældende ejendom. Det samme gælder sommerhuse etc. Så lovgivningen rammer bredt og skærer dybt i ejendomsværdierne her i landet, og da brand i sig selv som oftest er en tragedie, har jeg brugt det udtryk ved en tidligere behandling her i salen, at jeg synes, det er at føje spot til skade.

Men så siger finansministeren: jeg erkender, at der er særlige problemer i forbindelse med forsikringssummer udbetalt ved brand til genopførelse af bygninger, og derfor vil jeg give den indrømmelse, at man kan genopføre sin bygning, og den beskatning af erstatningen, der kan blive tale om — vi havde et eksempel ved anden og tredje behandling sidste år på 1/4 mill. kr. i skat på en almindelig bondegård på 80 tdr. land — vil jeg lade blive stående til næste ejerskifte, naturligvis mod, at jeg får en forrentning. Dens størrelse ikke er oplyst; det er en af de løse ender. Men hvis det er den gængse markedsrente, er det vel i øjeblikket omkring 8 pct., og det er naturligvis bedre for ejen-

[Juul-Madsen.]

domsbesidderen, end hvis han skulle skaffe den kvarte million kroner med det samme.

Imidlertid er det stadig væk ikke oplyst — men nu får vi jo lejlighed til at drøfte det i folketingsudvalget — på hvilken måde staten som panthaver i en sådan ejendom skal indskyde sin prioritet, hvor prioriteten skal gå ind. Det er ikke oplyst, hvorledes realkreditinstitutter og pengeinstitutter, navnlig banker og sparekasser, som vel oftest står med den yderste kredit i form af en kassekredit, vil forholde sig over for en ejendom, af hvad karakter den end måtte være, der får indskudt en statslig prioritet på f. eks. 1/4 mill. kr.

Der er i det hele taget en lang række ting, der ikke er oplyst, og alene af den grund er det rimeligt, at disse ting bliver taget op til forhandling og drøftelse igen.

Endvidere har dette forhold indvirkning på, hvordan man forsikrer sin ejendom. Der gøres fra forsikringsselskabernes side et stort arbejde for, at man mod at betale en ekstra præmie kan forsikre sig på en sådan måde, at man kan genopføre sin ejendom på forsvarlig vis uden at lide andet tab end det, der ligger i driftstab og anden form for tab, når man har haft en brandskade og mister indtægt i den tid, man genopbygger ejendommen.

Også her er der mange løse ender, så jeg er glad for ministerens tilsagn om, at vi i hvert fald kan snakke om det i udvalget. Jeg forstod, at der på disse områder i hvert fald ikke fuldstændig manglede forståelse fra ministerens side, og det vil jeg gerne takke for.

Bernhard Baunsgaard: Lovforslaget, som venstre har udarbejdet, og som har tilslutning af de konservative, er et forslag om at ændre i loven om særlig indkomst, som vi vedtog i sommer. Jeg er ganske enig med venstre og de konservative i, at den lov var utilstødelig dårligt gennemarbejdet, men jeg kan ikke stå som anbefaler af det lovforslag, der her er til behandling.

Må jeg tage punktet om brand, hvor jeg ikke tror, jeg går for langt og røber alt for meget, når jeg siger, at jeg har på fornemmelsen, at der i det samlede udvalg var megen forståelse for, at reglerne i loven i hvert fald ikke var dækkende. Jeg kan sige

dette så meget mere åbent, som ministeren selv har indrømmet, at der var noget, der skulle ses på. Men når man for at rette i den lov, der træder i kraft 1. januar, anfører, at der kunne ligge noget i at foretage et nedslag i forsikringssummen, føler jeg mig ikke overbevist om, at det er det rigtige. Da vi i dag skriver den 6. december og der således ikke bliver tid til at gennemarbejde forslaget i udvalget, kan vi ikke medvirke til det.

På samme måde med hensyn til andet led i lovforslaget, nemlig at ved ekspropriation skal man ikke beskattes af den sum, der tilkommer én. Der er også ved dette forslag flere sider, som bør gennemdrøftes alvorligt, før man uden videre kan gå ind for det. Jeg er helt enig med dem, der siger: når det er det offentlige, der udbetaler ekspropriationen, hvorfor i alverden skal det offentlige så give plads til, at der kan betales skat af det? Det er helt rigtigt, men det har desværre en psykologisk virkning, for hvis den mand, der går i forhandling med kommunen om afståelse af et stykke jord til et eller andet offentligt formål, ved, at han ikke skal betale skat, når hans jord bliver eksproprieret, så vil han ikke gå på forlig. Det kan ikke være rigtigt uden videre at lave en lov, der psykologisk medfører, at borgerne og myndighederne kommer på krigsfod med hinanden.

Som sagt er der desværre ikke tid til at gennemarbejde dette ordentligt. Men jeg må sige, at har dette lovforslag ikke fremkaldt andet, har det til fulde oplyst et forhold, som jeg ikke tror vi skal være så glade for. Finansministeren stod heroppe for et øjeblik siden og gentog, at der med hensyn til brandskadeerstatning var et problem, som skulle tages op, og at han faktisk havde lovet det. Loven blev vedtaget i sommer. Den træder i kraft 1. januar, men først den dag, da det af venstre udarbejdede lovforslag kommer til behandling her i tinget, opdager finansministeren, at der egentlig skulle gøres noget ved det med brandskade, og nu vil finansministeren drøfte i udvalget, hvad der skal ske. Jeg havde nær sagt: hvornår skal det egentlig drøftes i udvalget? Er det på onsdag? Jeg beder om, at man ser på den dagsorden, der er udsendt for den kommende uge. Har man tænkt sig, at folketinget skal mødes mellem jul og nytår?

Finansministeren sagde oven i købet, at

[Bernhard Baunsgaard.]

det var teknisk overordentlig vanskeligt at komme med forslag, der giver ret og skel til alle sider. Hvis der er en eller anden borger i dette land, der efter disse udtalelser fra finansministeren får den tanke, at der er en hel del tilfældighed i vort skattelovgivningsarbejde, sådan som det i øjeblikket foregår, ved jeg ikke, hvordan jeg skal bestride hans påstand.

Lütken: Tonen måtte jo blive noget skarpere ved behandlingen af dette lovforslag end den, vi hørte under behandlingen af det forrige lovforslag om kildeskatten. Når vi erindrer os den agitation mod skærpselsen af kapitalvindingsskatten, som vi oplevede fra venstre og konservative, da den blev gennemført, kan vi nok tænke os, hvad formålet med at fremkomme med lovforslaget nu er. Det er at give den agitation en saltvandsindsprøjtning. Det er for at benytte det meget demagogiske slagord „beskatning af brandtomten“. Det brugte man meget flittigt landet over i de borgerlige aviser og andre steder, i skatteborgerblade o. lign., og det er nok sådan, at det vil man gerne have sat lidt liv i igen. Det, man er modstander af, er i realiteten hele denne form for lovgivning. Man er modstander af, at der sker beskatning af kapitalgevinster, af arbejdsfrie indkomster. Men vi kan altså ikke tjene de partier, der ikke vil gå med til beskatning af de arbejdsfrie indtægter.

Jeg kan i øvrigt fuldt ud tilslutte mig den redegørelse, finansministeren har givet om det historiske forløb af udvalgsbehandlingen sidste år, og jeg tror helt på, at finansministeren vil komme tilbage til denne sag. Det fremgår jo af, hvad der allerede er sagt, at finansministeren har sat skattedepartementet i arbejde med at finde en eller anden løsning på problemet om brandsituationen og skadessituationen. Det er klart, at det kan være vanskeligt nok. Det viser sig også, at lovforslaget her næppe heller er sådan, at man selv ønsker det gennemført uden ændringer. Jeg tror, det er rigtigst, at denne sag også bliver behandlet rimeligt afslappet og at vi finder frem til en løsning, der er teknisk rimelig under hensyn til de formål, denne lovgivning tjener. Vi vil følge disse

retningslinjer i skatteudvalget, hvor sagen jo kommer til behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Jens Foged): Jeg takker den højtærede finansminister for den velvilje, han gav udtryk for med hensyn til branderstatning. Der var ikke så meget at takke for med hensyn til ekspropriationerne.

Jeg vil gerne med det samme præcisere, at når udvalget i betænkningen gav udtryk for vedrørende branderstatninger, at afskrivningsreglerne skulle tages op til ny drøftelse, var det en nærmest stiltiende opfattelse — ja, den var vel ikke engang stiltiende, for det var den almindelige drøftelse — at hvis der kom forlodsafskrivninger ind i billedet, ville mulighederne for, at der ikke skulle ske beskatning i brandtilfælde, være til stede. Ministeren har vel i årevis syntes, at i nogle af de tilfælde var afskrivningsreglerne for gunstige. Jeg ved, at ministeren og en del af hans partifæller har givet udtryk for, at når der blev handlet med en ejendom, begyndte den nye ejer at afskrive fra handelssummen, mens den gamle ejer også havde afskrevet fra en sum. Det har, har jeg forstået, i socialdemokratiske kredse været et irritationsmoment. Derfor tror jeg, det er rigtigst, når finansministeren i disse tilfælde ligesom åbnede muligheder for forhandling. Brand og ekspropriation er jo tvangstilfælde, og det er derfor, vi tager det op; det er ikke nogen ønskesituation i al almindelighed. Det er noget, som man kommer ind i uden egen vilje, og det hører ikke med i ens økonomiske dispositioner. Det er derfor, vi ønsker, at begge dele skal være skattefri. Hvor en borger går ind i en disposition, som han selv er herre over, må han tage konsekvenserne af gældende love. Men her må han også tage konsekvenserne, når han kommer i en helt uholdbar økonomisk situation, og det kan ikke være rimeligt.

Jeg håber, finansministeren vil medvirke til, at når der efter brand foretages afskrivninger, skal der ikke betales kapitalvindingsskat. Jeg tror for øvrigt, vi har diskuteret problemet alt for løst; alt for få konsekvenser er blevet drøftet i udvalget. Det var, som om man stirrede på landbrugsejendomme i al almindelighed. Men nu har hr.

[Jens Foged.]

Juul-Madsen påpeget enfamilieshuse og mange andre områder, og det er jo rigtigt, at det er meget mere vidtfavnende. Jeg havde nær sagt, at hvis halvdelen af København brænder, kommer det også ind under det. Forretningsejendomme, beboelsejendomme, ejendomme, der overhovedet ikke må foretages afskrivninger på, er også inde under det.

Efter de oplysninger, jeg har fået, er langt de fleste, vist op til 80-90 pct., af ejendomsbrande delbrande. Det er tagbrande, det er pulterkammerbrande, det er vandskade ned igennem bygningen. Men der sker genopførelse mod udbetaling af erstatning, uden at vedkommende ejendom har nogen som helst mulighed for at give bedre indkomster bagefter, bl.a. fordi restriktioner med hensyn til forhøjelse af lejeværdien forhindrer det.

Jeg står her med en 3 eksempler, som jeg finder det rigtigst at tage med ind i debatten. På en ejendom har man fået en erstatning på 495.000 kr. Så sker der genopførelse, og på det grundlag beregnes en fortjeneste på 271.000 kr. Den særlige indkomst har jeg også fået beregnet, og den beregnede fortjeneste, som ikke kommer til udbetaling, og som ingen steder figurerer, giver i dette tilfælde en særlig indkomstskat på 169.000 kr. Det, vedkommende har fået ud af en brand, er, at han nu har en gæld til staten på 169.000 kr.

Den anden er en ejendom med en erstatningssum på 638.000 kr. Når man regner fortjenesten ud, bliver den 396.000 kr., og skatten beregnes så til 250.000 kr.

Men jeg er mest glad for det tredje eksempel, jeg har, for det er en fredet ejendom, der altså skal bevares i sin nuværende tilstand med lokum i gården; man har ikke lov at indrette noget som helst i denne ejendom af sanitære anlæg, den skal bevares i sin tilstand. Den fredede ejendomsejer får en erstatning udbetalt på 385.000 kr. Det giver en fortjeneste, beregnet i disse fiktive tal, på 338.000 kr. og en særlig indkomstskat på

213.900 kr. Sådan virker loven på en ejendom, der er fredet, hvor der ingen muligheder er for ændring af indkomsten, og hvor man endda skal opretholde den gammeldags udformning.

Nu gav finansministeren jo udtryk for velvilje, så jeg håber, at finansministeren vil give os ret i, at branderstatninger er noget ufrivilligt, og at ordningen er vanskeligere at administrere end det, vi havde før, så at han siger, at branderstatning er skattefri. Så går vi ind, hvor der er sket afskrivninger forlods. Derfor mener jeg, vort forslag er ganske rimeligt i den situation.

Også ekspropriationer er en tilstand, som man ikke selv er herre over. Fredningserstatninger og erstatninger langs jyske motorveje, eller hvor ved jeg, fremkommer på den måde at ekspropriationskommissionerne kommer og siger: dette er prisen, dette får den enkelte udbetalt. Det er dog en mærkelig måde at gøre det på, hvis man siger: i dag får du så og så mange hundrede eller så og så mange tusinde kroner i hånden, mod at du i morgen afleverer så og så mange til os igen. Rent bortset fra det rammer det ikke ens, for loven om særlig indkomstskat har jo nogle fradragsregler, så hvis ekspropriationsforretningen er af et forholdsvis ringe omfang, er der friløb, således at disse folk får lov at beholde den fulde ekspropriationserstatning, mens de, der kommer ud over friløbet, skal betale ekspropriation. Efter den tidligere regerings lov kunne ekspropriationskommissionen sige: her er det beløb, vedkommende sælger får i hånden; det er fuld erstatning efter grundloven for det areal eller den bygning, vi eksproprierer, eller for den fredningsklausul, vi lægger på ejendommen, og pengene er dine. Det er meget, meget retfærdigere og rammer rigtignok i alle enkeltssituationer, end når man nu går over på det andet, hvor nogle på grund af friløb er fri, og hvor andre, der kommer ud over friløbet, skal beskattes.

Man taler så meget om forenkling af administrationen. Ministerens lov giver ingen forenkling. Ministerens lov forøger admini-

[Jens Foged.]

strationen så vidt, at den bliver uoverskuelig i masser af områder, og det er en af årsagerne til, at vi beder om, at det bliver ført tilbage til den tidligere tilstand.

Når det ærede medlem hr. Hans Lund gav udtryk for, at vi skulle ændre lovene så sjældent som muligt, er jeg ganske enig. Men den ændring, der kom sidste gang, skulle regeringen have undladt; så havde vi været fri for denne debat i dag.

Jeg håber derfor, at vi også med hensyn til ekspropriationerne, selv om ministeren var så stærkt afvisende, kan få en frugtbar debat om, hvordan vi kommer uregelmæssigheder og urimelige konsekvenser til livs også på dette område.

Finansministeren (Grimbaum): Jeg synes, der er en ting, som hr. Jens Foged ikke tilstrækkeligt har med i billedet, når han taler om, hvorledes den lov, der vil komme til at gælde fra 1. januar, vil virke, og det er henstandsreglen. Hvis hr. Jens Foged havde taget henstandsreglen med, ville billedet se helt anderledes ud. Henstandsreglen går ud på, at man på livstid i brandtilfælde kan undgå beskatningen, mod at det offentlige får den stående som en prioritet, der skal forrentes, som hr. Juul-Madsen også rigtigt understregede. Det er sandheden om det, der er gennemført, og det er en sandhed, som desværre ikke er kommet frem i den offentlige debat. Hvis man skal vurdere regeringens lov, må man ikke glemme, at der gives henstand på livstid eller til næste salg, og så ændrer billedet sig.

Dette være også sagt til hr. Bernhard Baunsgaard, som harcelerede temmelig meget over finansministeren, der havde lovet at komme med et forslag, men først nu, da venstre og konservative kom med noget, opdagede, at der var noget galt. Nu er det fremgæet af, hvad jeg har sagt, at det er noget, man har arbejdet med i lang tid i finansministeriet, og det var i øvrigt sagt, inden hr. Bernhard Baunsgaard gjorde denne bemærkning. Det fortæller måske mere om hr. Bernhard Baunsgaard end om finansministeren.

Jeg vil dertil føje — og det synes jeg er mere væsentligt — at det, betænkningen går ud på, er en stramning af reglerne i forhold til

det, der er vedtaget. Altså det, der sker ved, at finansministeren ikke kommer med et forslag om disse afskrivningsbestemmelser, er ikke, at finansministeren nu stiller skatteyderne ringere, end de ellers ville være stillet, men han stiller dem bedre. Det har dog altid været god latin, at begunstigende regler gjorde man ikke vrøvl over. Hvis det var regler, der virkelig ramte ind på skatteyderne, ja, så er det klart, så ville hr. Bernhard Baunsgaards bemærkninger her i dag være fuldstændig rimelige, men de er fuldstændig urimelige på den baggrund, der foreligger.

Vi er altså i finansministeriet nået dertil, at vi siger: vi vil ikke foreslå disse stramminger af reglerne. Det er jo en meget mild ordning, der er gennemført, idet ordningen går ud på, at vel konstaterer man den særlige indkomstskat, men i øvrigt giver man henstand med betalingen enten på livstid eller til næste salg mod en passende forrentning. Men jeg har altså ikke noget imod, og det er der jo også blevet taget venligt imod, at vi drøfter disse problemer i udvalget. Det kan da godt være, at det er for god en ordning, regeringen har gennemført, og at man skal have en vis stramning. Det er jeg nu ikke så forfærdelig meget ude på. Jeg synes, det er en meget god ordning, at tilsvaret til det offentlige står som en prioritet.

Det er nemlig ikke rigtigt, hvad hr. Juul-Madsen var inde på, da han sagde, at vi kunne godt helt undvære beskatningen, for den kom jo i den sidste ende alligevel ved salg eller dødsfald, og det ved hr. Juul-Madsen godt. Det er ikke rigtigt, for man begynder på en frisk. Man begynder jo på en frisk i disse tilfælde med erstatningsejendomme, og det gælder både afskrivningerne og beregningerne af den særlige indkomst med 30 pct.s reglen og 6 pct.s reglen osv. Man begynder på en frisk med en kæmpehøj bygningsværdi i forhold til den, man havde i forvejen.

Jeg kan i og for sig godt tilslutte mig den tankegang, der lå hos hr. Juul-Madsen — principet i det tror jeg nemlig vi er enige om — men vi skal bare have det udformet på en sådan måde, at man får en rimelig løsning ud af det, og jeg forstod også på hr. Juul-Madsen, at det var han indforstået med.

Bernhard Baunsgaard: Jeg tager kun ordet, fordi finansministeren sagde heroppe, at jeg ikke havde ret i min kritik. Men det har jeg. Enten er der brug for at rette i reglerne om branderstatning, eller også er der ikke brug for rettelse; der gives ikke nogen tredje mulighed. Loven træder i kraft 1. januar. Hvis der skal være mening med en rettelse, må den vedtages senest her i december. Finansministeren har lovet at se på forholdene, men han kommer først med denne oplysning i december. Vel, hvis det har været klart under udarbejdelsen af disse regler, at der ikke skal rettes i loven, så kan det forsvares. Men så kan det ikke forsvares, at finansministeren for et øjeblik siden stod heroppe og sagde, han var parat til i udvalget at drøfte, om vi alligevel skulle rette i branderstatningsreglerne. Undskyld, hr. finansminister, dette tyder på, at der har manglet overblik i dette spørgsmål. Jeg kan stadig væk ikke — efter det, ministeren har sagt, endnu mindre end før — tilbagevise påstanden fra den borger, der siger, at der er tilfældighed i vores skattelovgivning i øjeblikket.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Jens Foged*): Nu stiller den højtærede finansminister da vist sagen lidt på hovedet, når han kommer og siger her, at vi vil en stramning af reglerne. Det kan da ikke passe, for så skulle den højtærede finansminister såmænd nok have hoppet på i en fart. Det, vi tilbyder i dette forslag, er at gå ind på forslaget i betænkningen, som vi skrev i sommer, om, at i brandtilfælde skal brandskadeserstatningen ikke beskattes, hvis man tager afskrivningerne og fører fra den gamle masse over på den nye masse. Nu fremstiller den højtærede finansminister det her, som om vi vil føre en stramning ind i billedet. Det var en almindelig opfattelse i udvalget, det er jeg overbevist om, at vi for brandenes vedkommende nok var gået lidt for vidt, og derfor blev vi i udvalget, og det var hele udvalget, enige om, at vi skulle se på afskrivningsreglerne, for hvis vi så på afskrivningsreglerne, så kunne de indarbejdes på en sådan måde, at branderstatningerne ikke skulle beskattes. Jeg håber, finansministeren har fået fat i den opfattelse, for det var udvalgets opfattelse, det er jeg aldeles overbevist om.

Nu siger regeringen og finansministeren, at henstandsordningen tager vi ikke ind i billedet. Nej, vi accepterer ikke det som noget gode, at man har fået en gæld i ejendommen, en gæld, som skal forrentes med renter og rentes rente, sådan at der til sin tid, når ejendommen skal afstås, ikke engang er så mange penge i udbetalingen, at vedkommende, der forlader ejendommen, kan få fem flade øre med sig, idet udbetalingen skal indbetales til staten på grund af en branderstatning, for hvilken der er ydet henstand. Tag regneeksempel efter regneeksempel; der vil ikke blive penge til udbetaling til den borger, der forlader sin tidligere brændte ejendom, hvis finansministeren gennemfører dette. Det er en urimelig brandskat, som ministeren her pålægger.

Med hensyn til ekspropriationerne er der også visse urimeligheder; de behandles ikke ens, fordi der er fradragsregler, der virker i ét tilfælde og ikke i et andet.

Må jeg sige med hensyn til datoen, at vi kan godt nå det, for det er jo de brande, der opstår i 1973, der sådan set kommer ind under reglerne. Men naturligvis skal alle borgere, alle forsikringstagere, helst fra begyndelsen af januar måned vide, under hvilke regler man lever; beregningerne skal jo også foretages kontinuerligt.

Jeg fik ikke noget svar på fra ministeren, hvordan han ser på f.eks. brand af fredede ejendomme her i byen eller i andre byer, om det virkelig er rimeligt, at man skal genopføre en fredet ejendom, og når den fredede ejendom er blevet genopført, så skal der ske en beskatning af branderstatningen. Kan det virkelig være rimeligt? Der har aldrig været afskrivningsregler dér; der er det heller ikke på visse andre ejendomme. Jeg håber, finansministeren vil indrømme det rimelige i det, udvalget kom til, nemlig at vi overfører afskrivningerne, og så fritager vi erstatningerne for skat.

Finansministeren (*Grimbaum*): Jeg har ikke sagt, at venstre og konservative her kom med noget, der skulle være en stramning, for det kunne jeg heller ikke tænke mig. Men hvis vi havde fulgt udvalgsbetænkningen, så er det givet, at det ville have været en stramning.

Det, jeg blot ville sige her i dag, er — og det er jeg glad for er kommet frem — for

[Finansministeren.]

det første, at vi tager en drøftelse af det, og for det andet, at de regler, der er gennemført, er altså forholdsvis milde. Det er ikke rigtigt, sådan som reglerne er blevet udlagt landet over i pressen. Reglerne går simpelt hen ud på, at man konstaterer skatten, men man skal ikke betale den, den bliver stående som en prioritet på livstid eller til næste salg mod en vis forrentning. Det er de regler, regeringen har gennemført. Der er altså ikke tale om den voldsomme konfiskation, som man har skrevet masser af ledende artikler om landet over.

Jeg er ganske enig med hr. Jens Foged i, at det kan godt nås. Hr. Bernhard Baunsgaard har ikke — jeg vil sige: heller ikke — forstået dette. Man ved dog ikke på forhånd, om gården brænder, det er dog formentlig ikke brandstiftelse, vi taler om. Man kan sige, at borgerne har krav på at kende reglerne, det har de. Det synes jeg også er meget, meget rimeligt, at de har krav på at kende reglerne, men pas nu lige på; det drejer sig om brand. Vi må lige fastholde, at gårdene brænder da ikke — forhåbentlig da ikke — afhængigt af, om reglerne er af den ene eller den anden slags.

Jeg er ganske enig med hr. Jens Foged i, at det spørgsmål kan vi godt nå at klare, og jeg vil gentage, at når vi ikke er kommet med forslag, så er det, fordi vi i og for sig har sagt: vi akkviescerer ved de meget lempelige regler, vi nu er nået frem til. Når man nu fra anden side rejser spørgsmålet, ikke for at få reglerne strammet, men for at få en anden ordning, så har jeg sagt, at det er jeg villig til at forhandle om, og det vil jeg gerne gentage nu.

Kort bemærkning.

Bernhard Baunsgaard: Jeg er i dag for vistnok første gang fuldstændig enig med finansministeren: borgerne har ret til at kende de regler, der gælder, og de love, der gælder. Vi taler her om ændringer i en lovgivning, der gælder fra 1. januar. Der er ingen, der drømmer om, at vi kan nå at rette noget inden 1. januar. Hvis finansministeren stiller i udsigt, at der er grund til at rette noget, så ved man ikke, hvad der er gældende fra 1. januar, for så får en eventuel ny regel formodentlig tilbagevirkende kraft. Det er en dårlig ting at give landets

borgere indtryk af, at det er tilfældigt, hvad der sker med vor lovgivning. Det er det, der sker i denne sag.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg kan godt deltage i den almindelige beklagelse af, at der undertiden presses lovforslag igennem her i folketinget i en sådan hast, at det ikke er rimeligt. Jeg kom, mens hr. Bernhard Baunsgaard stod heroppe og talte, til at tænke på et lovforslag om frigørelsesafgift, der i sin tid blev fremsat i dette høje ting, og som vi havde til behandling i et folketingsudvalg; det forslag var i den grad fuldt af mangler, at det simpelt hen var en skandale, og hvis ikke folketingsudvalget havde reageret imod det og var kommet med væsentlige, meget, meget væsentlige ændringer, så havde vi i dag haft en lov, der overhovedet ikke var til at have med at gøre. Det er vist rigtigt.

Det samme kan ske for os, at man er i en situation, hvor tingene presses for hurtigt igennem folketinget. Det er jeg ikke tilhænger af. Men det er forkert, når hr. Bernhard Baunsgaard bruger dette i den konkrete situation, for jeg kan altså ikke se, at det har nogen betydning for, om en gård brænder eller ikke brænder, om man kender disse regler pr. 1. januar — forhåbentlig da ikke. Da lovens regler, hvis de bliver ændret, skal gælde for indkomståret 1973, det skal de jo, så er der slet ikke det problem, som hr. Bernhard Baunsgaard her vil give det udseende af. Der er kun det problem, at hr. Bernhard Baunsgaard ikke selv har opfattet disse ting korrekt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m.v.

(Lovforslaget (nr. 110) findes i tillæg A. sp. 2337, fremsættelsen i tidenden sp. 1468).